

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-н Петранка Димитрова Филева, СУ „Св. Климент Охридски”,
Факултет по журналистика и масова комуникация

за научните трудове и научните приноси
на ас. д-р Светлана Кирилова Божилова
кандидат в конкурс за доцент по професионално направление 3.5.
Обществени комуникации и информационни науки (журналистика –
телевизионни системи), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ бр.
32 от 22. 04. 2016 г.

Основание за представяне на становището: участие в състава на
научното жури съгласно Заповед № РД 38-466/01.07.2016 и решение на
научното жури с протокол №1 от 13.07.2016 г.

В обявения конкурс за доцент по професионално направление 3.5.
Обществени комуникации и информационни науки (журналистика –
телевизионни системи) участва само един кандидат – ас. д-р Светлана
Кирилова Божилова. От представените от нея справки за
преподавателската и научноизследователската работа може да се заключи,
че кандидатът отговаря на изискванията на конкурса. Не ми е известно да
са допуснати нарушения по процедурата за обявения конкурс.

Данни за кандидата

Светлана Кирилова Божилова е възпитаник на СУ „Св. Климент
Охридски”, Факултет по журналистика и масова комуникация, профил
„Телевизионна журналистика”. Получава добра практическа подготовка,
докато работи в БНТ и в сп. „Български журналист” като редактор. През
1989 г. спечелва конкурс за научен сътрудник, 1-ва степен в
Специализираната лаборатория за научни изследвания към ФЖМК. От
1993 г. е преподавател във ФЖМК по телевизионна журналистика, води
курсове по „Телевизионни системи”, „Телевизионен език – семиотичен
подход”, „Телевизионна среда” и „ТВ жанрове – практикум”. За
качеството на преподавателската ѝ работа говори големият брой
дипломанти, на които кандидатката е научен ръководител. Получава
образователна и научна степен „доктор” през 2015 г. за защитен
дисертационен труд на тема: „Семиотични аспекти на телевизионното
творчество”.

Светлана Божилова участва активно в процеса на изграждане на
регулативните механизми на българските обществени оператори,
включително като член на НСРТ от 1998 г. В НСРТ създава и ръководи
отдел „Мониторинг” и разработва методология за наблюдение на радио- и

телевизионната среда. Редактира изданието на НСРТ и има поредица от публикации в него по актуални тогава проблеми на телевизионния пазар. През 1998 г. е част от екипа, разработил съдържанието на лицензията за радио- и телевизионна дейност, както и докладчик в конкурса за първия частен телевизионен оператор в България. Експертните й знания, позициите в НСРТ и активната й гражданска позиция са предпоставка да заема представителни и координационни функции в Постоянния комитет по трансгранична телевизия на Съвета на Европа, както и в програма „Обществени медии в Югоизточна Европа“, създадена под егидата на Съвета на Европа. Има няколко специализации по университетски обмен във Франция, Белгия, Великобритания.

От април 2008 г. Светлана Божилова е директор на Национална университетска телевизия „Алма Матер“. Има съществен принос за разработване на програмните документи, с които СУ получава безсрочна регистрация за национален обществен оператор, с програма за култура, образование и младежки политики. Както се вижда от приложенията за научната и практическата й дейност, в последните години основните й усилия са съсредоточени в развитието на този важен за СУ и ФЖМК проект. Описът на над 100 предавания, подготвени от ръководения от Божилова телевизионен екип студенти, излъчвани по национални телевизионни канали в периода 2012-2016 г., е доказателство за успешна работа при осигуряване на връзка между образованието по телевизионна журналистика и практиката.

Оценка на представените за рецензиране трудове

Ас. д-р Светлана Божилова участва в конкурса за „доцент“ с избрани публикации, в които влизат книгата „Телевизионни системи и аудиовизуална индустрия (европейски политики)“ и 39 статии в научни и официални издания. Ще развия становището си отделно за книгата и за статиите.

Монографичното изследване на телевизионните системи и аудиовизуалната индустрия се концентрира върху европейските политики в аудиовизуалната област, свързани преди всичко с технологичните промени и с промените в структурата на пазарите в процеса на глобализация. Авторката използва база данни на Европейската обсерватория по аудиовизия и се опира на поредица документи на Европейската комисия и на Съвета на Европа. Основната теза е, че европейската медийна политика подкрепя финансово и логистично европейската аудиовизуална индустрия като инструмент на интеграционните процеси, по-специално в областта на културата. Подчертават се усилията за развитие на информационното общество при съхраняване на европейска идентичност в глобалния аудиовизуален пазар.

Очертава се и тезата, че икономическата медийна власт се нуждае от обществен и политически контрол. Потвърждава се, че правните рамки дават възможност за създаване на обща европейска инфраструктура, като на преден план излиза очакването за актуализиране на регулаторната рамка при цифровизация и конвергенция в аудиовизуалната сфера. Значително внимание е отделено на водещата роля на телевизионното съдържание, което се пренася до публиките върху различни платформи. В този смисъл аудиовизуалната индустрия и създаването на европейско медийно съдържание е засегнато достатъчно широко в различните части на изследването. Процесите в европейския телевизионен пазар са представени през националните специфики на водещи в медийно отношение европейски страни. Представени са много аспекти от европейската медийна политика, насочена към заздравяване на програмната индустрия. Поставени са важни въпроси за регулирането на телекомуникационния и аудиовизуалния сектор.

За приносни моменти в това изследване мога да посоча следното:

1. Оценява правдиво основните проблеми пред усилията за създаване на европейска аудиовизуална система, конкурентоспособна на предлагането от американските компании – както при обществените оператори, така и при частните мрежи на европейски корпорации.
2. Извежда като преимущество на европейските телевизионни мрежи мултикултурните и мултилингвистични подходи.
3. Подчертава приоритета на ЕК – за осигуряване на достъп до основния пакет аудиовизуални и телекомуникационни услуги за всички социални слоеве, както и да се търси ефективна и поносима цена за средния потребител.
4. Потвърждава тезата, че от една страна европейските предприятия трябва да работят заедно, за да могат да устоят на конкуренцията в един все глобален пазар; от друга страна, трябва да се предотврати злоупотребата с властващия монопол на пазара – както от демократични, така и икономически съображения.

Критични бележки към монографичното изследване

1. Една от основните ми бележки е, че липсва опит за аналитичен синтез и обобщения. Искаше ми се да има например дефиниция на телевизионни системи или телевизионна система, или опит за ограничаване или присъединяване към съществуващи в нашата литература опити за теоретизиране по тази тема.
2. Много тези остават неилюстрирани или недоразвити с оглед на актуалното състояние.
3. Може да се препоръча по-строго придържане към логическия подход на анализ, който е избран от авторката.

4. Откриват се проблеми при структурирането, което води до смислови повторения.

Оценка на статиите

Включените в справката статии са в по-голямата си част посветени на изграждането на българската телевизионна система в унисон с европейската правна рамка. Без да се спирам на най-актуалните 2 публикации, които се припокриват до голяма степен с отделни части от монографичното изследване, ще обърна най-напред внимание на статията „Телевизионният пазар в България между либерализма и (не)конкуренцията”, представена под номер 6 в списъка с публикации. В нея много успешно е защитена тезата, че закъснялата регулация води до неспособност да се контролират отношения и субекти, функциониращи години наред преди реалния старт на легализирането им. Направени са точни оценки за интересите на политиците, за трудното реализиране на свободата и независимостта на медиите. Внимание заслужава и статията „Обществени ли са държавните електронни медии?”, представена под номер 20 в списъка. Текстът е логичен, аналитичен, образователен и достатъчно критичен. Авторката поставя поредица от дискуссионни въпроси и стига до важни за дискутиращата публика изводи на базата на сериозна експертиза, споделен чужд опит, познаване на българската действителност.

Много от останалите публикации са в официалните издания на НСРТ и СЕМ. Силата на авторката всъщност е в смелото и категорично представяне на позицията си на експерт по актуални проблеми, което логично се случва в специализираните издания в областта на регулацията на електронните медии. Ще посоча няколко от публикациите, в които има както експертно знание, така и аналитични умения и принос към актуалните за момента дискусии. В „Българският синдром на обществената телевизия” – номер 8 от списъка с публикации, Божилова информира, анализира, сравнява модели на управление на обществените оператори, критично оценява съществуващите у нас и открива предпоставките за настоящи и бъдещи дефекти и проблеми. В „Необходимите законодателни промени” под номер 15 от списъка със статии се прави анализ, демонстриращ доброто познаване на правната рамка, но и на проблемите във функционирането на обществените оператори. В „Регулацията на българската аудиовизуална среда и европейските стандарти” под номер 21 на списъка на публикациите, се среща отново тезата за разминаването между структурирането и легализирането на телевизионния пазар у нас, критично се оценява случващото се с лицензирането на регионалните оператори.

Заклучение

Убедена съм, че кандидатката по конкурса има доказани качества на експерт-изследовател и има значителен принос за прилагането на европейската законодателна рамка в българската практика и за развитието на образованието по телевизионна журналистика у нас. Приемам като достоверна авторската справка за научните приноси на д-р Светлана Божилова. Като имам предвид, че те са в обсега на конкурса и като подчертавам още веднъж положителните качества на представените публикации, ще гласувам „за” това, Светлана Божилова да заеме академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, Журналистика (журналистика – телевизионни системи).

Подпис:

Проф. дсн Петранка Димитрова Филева

София, 28.08.2016 г.